

Kirjallinen kysymys KK 238/2026 vp

Hanna-Leena Mattila kesk

Kirjallinen kysymys sosiaali- ja terveysalan järjestöjen tuloksellisuuden arvioinnista

Eduskunnan puhemiehelle

Sosiaali- ja terveysalan järjestöille myönnettävien STEA-avustusten määrärahat ovat vähentyneessä kuluvaan vaalikauden aikana niin, että vuoteen 2027 mennessä niiden taso puolittuu vuoden 2024 tasosta. Hallitus on osana valtiontalouden sopeuttamistoimia tehnyt sote-järjestöihin kohdistuvia leikkauksia ensin hallitusohjelmassa, ja hallituskauden kuluessa kasvattanut leikattavaa määrää merkittävästi.

STEA-avustusten leikkaukset kohdistuvat suoraan järjestöjen hyvinvointia ja terveyttä edistävään työhön. Järjestöt ovat joutuneet supistamaan ja lopettamaan toimintojaan, kuten puhelinpalveluja, vertaisryhmiä, kohtaamispaikkoja, tiedotustoimintaa, palveluneuvontaa ja vapaaehtoisten kouluttamista sekä irtisanomaan henkilöstöä tai lopettamaan määräaikaista työsuhteita. Avustusleikkaukset ovat siis kohdistuneet järjestöjen perustoimintaan, jota muut toimijat eivät pysty tehokkaasti tai tarkoituksenmukaisesti korvaamaan.

STEA-avustuksilla tuettu sote-järjestöjen toiminta on valtaosin arvioitu STEAn omassa arvioinnissa tulokselliseksi ja kohderyhmän tarpeisiin vastaavaksi. Edellisessä vuotta 2024 koskevassa tuloksellisuusarvioinnissa avustuskohteiden tuloksellisuus oli pääsääntöisesti hyvällä tasolla — heikoksi se arvioitiin 1 prosentissa ja tyydyttäväksi 7 prosentissa avustuskohteista.

Tänä vuonna STEA toteutti jälleen vuosittaisen noin kolmannelta avustuskohteista koskeneen tuloksellisuusarvioinnin. STEA tiedotti samalla, että se on tiukentanut tuloksellisuusarvioinnin asteikkoa. Perusteeksi tiukennukselle ilmoitettiin avustusmäärärahojen merkittävä laskeminen.

Tyydyttäviä ja heikkoja arviointeja saaneiden avustuskohteiden määrä nousi noin kaksinkertaiseksi aikaisemmasta 8 prosentista noin 16 prosenttiin.

Tuloksellisuusarvioinnin asteikon kiristys ja siitä seuraava tuloksellisuusarvion heikkeneminen on tullut yllätyksenä avustusta saaville järjestöille, joista monien toiminnan tuloksellisuudessa ei tosiasiallisesti ole tapahtunut minkäänlaisia mitattavia muutoksia. Järjestöt ovat perustellusti odottaneet, että avustusten tuloksellisuutta arvioidaan niillä perusteilla, jotka ovat olleet voimassa avustusten myöntöhetkellä ja joiden perusteella ne on alun perin myönnetty. Nyt vaikuttaa siltä, että avustusten arvioinnin ehtoja on ilman ennakkotietoa muutettu kesken avustuskauden.

Kirjallinen kysymys KK 238/2026 vp

Sote-järjestöjen näkökulmasta tilanne vaikuttaa siltä, että ensin hallitus päättää leikata sote-järjestöjen avustuksia niiden toimintaa lamauttavalla määrällä. Tämän jälkeen toiminnan tuloksellisuuden mittaamiseen käytettyjen arviointikysymysten vastauksia arvioitiin selvästi aiempaa tiukemmin, jotta toiminnan tuloksellisuus näyttäytyy heikompana. Näin luodaan taannehtivasti peruste ja oikeutus jo aiemmin päätetylle avustustason leikkaamiselle.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä, että sosiaali- ja terveysalan järjestöjen toimintaa arvioidaan ja arvostetaan sen todellisen merkityksen ja tärkeyden perusteella, ja

miten hallitus varmistaa, että STEAn asema itsenäisenä valtionapuviranomaisena varmistetaan riippumatta hallituksen toteuttamista valtiontalouden sopeutustoimista tai muista poliittisista päätöksistä, ja

miten hallitus varmistaa, ettei 80 miljoonan euron STEA-avustusleikkaus johda sote-järjestöjen tuloksellisuuden ja toiminnan laajuuden supistumiseen ja romahtamiseen?

Helsingissä 2.6.2026

Hanna-Leena Mattila kesk